

D E N Í K.

Pasivní justice. U příležitosti zpráv o parlamentním jednání o úpravě platů soudců a úředníků s vysokoškolským vzděláním objevily se v denních listech poznámky — nevíme, kým inspirované — vyznívající v ten smysl, že beztak pasivní rozpočet justiční správy nemůže být zatěžován dalšími osobními výdaji. Proto se doporučovalo k úhradě zvýšení soudních poplatků. O tomto požadavku je jistě diskuse možná, zaráží však, jak se pohlíží na rozpočet justiční správy. Justice přece není výdělečný podnik, jehož finanční výtěžek by vyjadřoval jeho prosperitu. Zmíněný názor vedl by důsledně k opuštěným primitivním formám finančního hospodářství. Za takových okolností nelze se arci diviti, že vážnost a význam nevýnosného soudnictví upadá. Třeba se jen obávati, abychom nepocítili příliš citelně nedostatek řádného soudnictví se všemi důsledky a nepřesvědčili se, že význam justice jest přece jen jinde než ve finanční výnosnosti.

O problému vyvlastnění v právu mezinárodním pojednal ve schůzi Právnické jednoty v Praze konané dne 11. dubna 1929, Dr. Bohumil Kučera. Úvodem formuloval daný problém s hlediska klasické francouzské teorie vyvlastnění, zdůrazniv, že problém vyvlastnění stává se mezinárodním tím, že předmětem vyvlastnění jsou majetkové kusy cizinců. Celý problém rozložil si přednášející na dvě části, totiž na otázku, zda lze vyvlastňovati majetek cizinců vůbec, a na otázku, jakou náhradu sluší poskytnouti vyvlastněnému cizinci. Při řešení těchto otázek rozlišil přednášející ostře směr přirozenoprávní a pozitivistický. Ukázal na přirozenoprávní fundování zásady, podle níž má cizinec nárok na přednostní postavení v poměru k tuzemcům. Zvláštní pozornost věnoval otázce, jak teorie soukromého práva mezinárodního působila na formaci norem mezinárodního práva o právním postavení cizozemského majetku. Na základě bohatých literárních dokladů uvedl přednášející, že pozitivistický směr v právu mezinárodním reklamuje pro suverenní státy samostatnost v oboru zákonodárství, soudnictví i správy do té míry, pokud není omezena mezinárodními smlouvami. Pokud jde o vyvlastnění majetku cizinců, položil přednášející důraz na to, že nutno lišiti mezi vyvlastněním, k němuž dochází vzhledem k politické příslušnosti cizincově, a vyvlastněním, jež se děje vzhledem k významu vyvlastňovacího objektu pro veřejnou správu. Tento poslední druh vyvlastnění je beze všeho možný, první druh pak není bez zvláštního právního titulu přípustný v mírové době. Přednášející doložil tu své vývody rozhodnutím Stálého mezinárodního soudního dvoru, vynesným ve

věci chořovské továrny na dusík ve sporu mezi Německem a Polskem. Navázav na toto rozhodnutí, vyložil přednášející, jaký význam mají zásady o právním postavení cizinců a zásady o šetření nabytých práv pro právní postavení cizineckého majetku, při čemž dospěl k závěru, že postulovaná nedotknutelnost soukromého majetku není žádným absolutním principem, který by mohl státu překážeti v jeho zákonodárných reformách, nýbrž jen přenesením zásady zákonitosti veřejné správy do oblasti mezinárodní.

V otázce náhrady za vyvlastněný majetek vyličil přednášející nejprve stanovisko klasické vyvlastňovací teorie, jež z důvodu stejného rozvržení veřejných břemen žádá, aby se vyvlastněnému dostalo spravedlivého odškodnění. Upozornil na to, že stát, když vyvlastňuje, potřebuje pro úkoly veřejné správy zpravidla toliko konkrétního objektu a nikoli jeho hodnoty. Vymeziv složky obecné hodnoty, poukázal přednášející k různosti vyvlastňovacích zákonů, jež jsou výrazem národohospodářských a finančních poměrů v jednotlivém státě. Tyto poměry jsou toho příčinou, že dochází k vyvlastnění bez poskytnutí náhrady ve výši obecné ceny. A tak se stalo, že ve vývoji vyvlastňovacího institutu lze pozorovati významný přelom v tom směru, že se odškodnění nepokládá za podstatný element vyvlastnění. Tyto zásady o odškodnění vztahují se i na cizince, poněvadž v cizineckém právu platí jako vrchní zásada, že si cizinci v nedostatku smluvních ustanovení nemohou činiti nároku na lepší nakládání, než jakému se těší vlastní státní příslušníci. Platnost této zásady pokusil se přednášející prokázati doklady z mezinárodní judikatury. V závěru své přednášky zmínil se též o valorisaci pohledávek zahraničních věřitelů proti státní správě.

Japonský právníký měsíčník Hôgaku-Sirin. Dostalo se nám laskavostí Spect. prof. Miříčky do rukou dubnové číslo tohoto časopisu, zaslané jeho redaktorem, profesorem právníké fakulty v Tokiu E. M a k i n e m. Časopis věnuje pozornost všem oborům právním a přináší vedle francouzského titulního listu francouzské nebo německé obsahy větších článků. Jinak je tištěn japonsky. Při bohatosti obsahu překvapuje poměrně nepatrný rozměr časopisu. Dubnové číslo obsahuje vedle zpráv literárních a rozhodnutí soudních články M a k i n ů v, O funkci jurisprudence v právním vývoji (dobrý soudce Magnaud), S a i t ů v, Nový zákon polský a japonský návrh zákona o organizaci soudní, W a g a t s u m ů v, O převaze obligačního práva v soudobém právním systému, K o m a c h i y ů v, Kritická studie rozhodnutí ve věcech obchodních, jakož i nekrolog Leóna Duguity z pera prof. M a k i n a. Příspěvatelé jsou vesměs vysokoškolští profesori.